

□ Mitt möte med Shakespeare

"Shakespeare dömer inte ut en enda av sina gestalter" - Niklas Rådström

Av Roland Heiel

Niklas Rådström är författare och har skrivit prosa, lyrik, filmmanus och dramatik. "Vad du vill" är en nutidsroman med en parallell historia från Shakespeares London. Vi publicerar ett kapitel ur boken i början av detta nummer. Rådström arbetar nu som filmkonsulent på Svenska filminstitutet och är aktuell med romanen De svarta tangenternas planet.

NR: Att säga hur jag kom i kontakt med Shakespeare första gången är ungefär som att säga 'när åt jag Kalles kaviar första gången?' Det är mer en fråga om när man upptäcker att Shakespeare inte bara är 'seriefiguren' Shakespeare eller den kanoniserade diktaren, utan den som överlever varje konfrontation man gör med honom. Och Shakespeare består ju provet hela tiden.

Eftersom min mor jobbade på Dramaten, såg jag som ung mycket shakespearepjäser, på så vis förstod jag hur central han är. Sen minns jag att jag såg en pjäs när jag var 13-14 år. Jag tror den hette Bingo, och den handlade om Shakespeare och Ben Jonson. Dom pratade vad jag minns ingen litteratur, utan diskuterade bara pengar. Jag tror att den där pjäsen satte ett avtryck och skapade en nyfikenhet på shakespearegestalten, som låg utanför den allmänna shakespearebild, som alla har.

Det är tre saker som intresserar mig med Shakespeare.

Det första har att göra med att Shakespeare är den mest kände författaren i världen (näst efter Gud då). Och ändå består han faktiskt provet att vara levande

hela tiden. Det är fullständigt oemotståndligt, tycker jag.

En andra sak som fascinerar mig, och har gjort så mer sedan jag själv blev författare, är det här att Shakespeare var en yrkesman. Han skrev pjäser för att hans teater, som han var delägare i och hade ekonomiska band till, skulle ha nånting att spela. Jag tror inte att han tänkte på eftervärlden. Han skrev helt i nuet och var en bruksförfattare på så vis, samtidigt som han förmådde nånting som var odödligt. Jag tror att jag i min bok relaterar en oerhört rolig skämtteckning, där Shakespeare sitter och har skrivit nånting som han visar en kollega som säger: 'Ja det är bra men det är inte odödligt'. Poängen är att det är bra och att det är odödligt, men det blev inte till för att det skulle vara odödligt. Så är det med konst och litteratur, inte minst idag: vi vet på ett sätt som inte Shakespeare kanske visste, att en del faktiskt kan bli odödligt. Mycket konst och litteratur siktar mot odödligheten så att säga. Det gjorde inte Shakespeare. Det gillar jag.

Det tredje och trots allt helt avgörande har att göra med att jag har väldigt lätt att identifiera mig med den livskänsla som han ger uttryck för. Jag tror att Bellman kommer närmast den i svensk diktning, även om de på många sätt naturligtvis är väldigt olika som diktare.

Shakespeare är en sekulär diktare. Det finns nästan ingenting som är knutet till en religiös beaktelse. Och ändå är han djupt andlig. Han är en diktare som ständigt hyllar och firar detta att få vara en levande människa i världen. Det är väl i Lika för lika där Claudio som är dödsdömd, har ett tal när han väntar på att bli avrättad (vilket han aldrig blir). Där säger han nånting om slitet att vara en levande människa, all

smärta och besvikelse, all meningslös strävan, och när tanken kommer att man inte kommer att få vara med om det, så är det outhärdligt ändå. Det där är ju en väldig modern tanke. Hos Shakespeare finns aldrig nån idé om att det finns ett himmelrike som inte redan finns här. Den livskänslan tycker jag är central.

Shakespeare fördömer inte en enda av sina gestalter. Han låter oss även identifiera oss med Kung Rickard och despoter som är lätt att förkasta. Han är öppen för allas mänsklighet.

Han har ingen dualistisk moralsyn, där det finns ett absolut gott och ont, utan det goda och det onda sover i samma säng.

RH: Du jobbar även med film. Har du intresserat dig för Shakespeare på film?

NR: Jag har inte sett alla de filmatiseringar som har kommit på sistone, men som exempel kan jag säga att jag var väldigt förtjust i Baz Luhrmanns Romeo och Julia. Den är fullständigt genial. Utan att överge texten så skapar den en helt ny ram. Vilket annat författarskap låter sig lånas till sådant? Därvidlag kan väl också sägas att Shakespeare genom de ständiga gestaltningarna lyfts upp till mytens nivå. Det kommer, hur bra vi än skriver, ingen av oss att nå upp till. Det var han som fick det.